

Mondanom sem kell, hogy sokszor teljesen ellentétesek ezek az írói megnyilvánulások, és az olvasó mégis úgy érzi, mintha mindez benne lett volna lelki fejlődésében. Az egyik mozzanat mint életének egy része, a másik mint vágy, a harmadik mint rég letúnt álom vagy valamely könyv emléke, amely egybeforrt lényével.

A lélektan számára aligha ad Reynier könyve új szempontokat. Derávilágít arra, hogy ez a tudomány, különösen mélylélektani ága, sokat felderített már a gyermeklélek rejtelseiből. A pszichológusnak elsősorban azzal nyújt élvezetet, hogy tudományos megismeréseit művészi formába öltözteti. A szépet szerető olvasónak irodalmi örömet szerez a nagyrészt francia eredeti, némelykor pedig jó fordításban közölt, értékes prózai szemelvényekkel.

E két szempontot egybevéve, melegen ajánlhatjuk fiatal leányok francia-nyelvi oktatásában. A nyelvvel együtt az iskolákban annyira elhanyagolt, sajátos női lélek művelését is szolgálná. Valósággal megható az a szeretet, amellyel a francia írók otthonukat festik. Ez a gyűjtemény szinte sugározza, felénk a francia otthon melegét. Mint Pierre Loti írja: »Milyen jól is voltunk ott a kandalló melegítő lángjai mellett! Milyen jó is volt a mi házunkban! Talán eddig az estéig nem is tudtam azt igazán felfogni. Úgy lehet, ekkor ébredt fel bennem először az a benyomás, hogy mennyire ragaszkodom a házi tűzhelyhez. És talán akkor fogott el először a nyugtalanság arra a gondolatra, hogy odakint, az otthonon kívül, mérhetetlen ismeretlen vesz körül.«

Marguerite Reynier szemelvényeit olvasva, ott hagyjuk néhány órára a felnőtt világ mérhetetlen ismeretlenjét és visszatérünk a gyermekkorunk néha rémekkel teli, de mégis otthonos, színes és meleg világába.

Nemesné Müller Márta.

L'Enseignement des Langues anciennes. Genève, 1938. 148 lap. A Bureau kiadványainak 60. száma.

Ez a klasszikus nyelvek tanításáról szóló kötet mintegy szerves kiegészítője annak, amely tavaly megjelent és az élő nyelvek tanításával foglalkozik (ismertetését l. Magyar Paedagogia 1937, 278—79. l.). A munka beosztása, illetőleg az anyag feldolgozása ezúttal is a már bevált módszert követi. A vallás- és közoktatásügyi minisztériumokhoz intézett 12 főkérdés után rendszeres összefoglaló feldolgozása következik (7—37. l.) az eredetiben közölt miniszteri válaszoknak (39—146. l.). Ezek 45 országot képviselnek: hiányzik Nagybritannia, Olasz- és Finnország, Kanada, Egyiptom és Argentina. Magyarország adatai (84—86. l.) még az 1924. évi középiskolai szervezetre vonatkoznak, utalással az 1934. évben megindult reformra. Sziámban, Iránban és San Domingóban (Kelet-Haiti) nem szerepelnek a klasszikus nyelvek, különlegesség Salvador kis középamerikai köztársaság, ahol a latin nyelvet és a görög gyököket 1935 óta »az anyanyelv jobb megértése érdekében« a középiskolák IV. osztályában heti 2 órában tanítják. Az említett összefoglaló bevezetés négy fejezetre oszlik. I. Felsőbb tanulmá-

nyok, amelyek számára a klasszikus nyelvek ismerete kötelező: az egyetemi karok szerint országonként változnak a követelmények; az Egyesült Államokban általános mozgalom észlelhető ily irányú követelmények elejtése érdekében; az ázsiai országok saját ősi klasszikus nyelvükre szorítkoznak. II. Az oktatás a különböző iskolafajokban a heti óraszámokkal: ezek az iskolák országonként különböző elnevezéssel szerepelnek, ugyanilyen változatosságot mutat a tanítás elrendelése és mértéke; egy nálunk be nem vált kezdeményezésnek tanulságos párjára akadunk Dániában, ahol a mennyiségtan-tantermészettudományi és az idegen előnyelvi ágazatokban három éven keresztül heti egy órában »az ókor ismerete« címmel a görög és római remekírók műveit dán fordításokban olvassák és a klasszikus kor bölcselétét és művészetét ismertetik. Egyébként megállapítható, hogy a latin nyelv tanításának jóval nagyobb tér jut, mint a görögének. III. Milyen szerep jut ezeknek a nyelveknek a záróvizsgálatokon? Célkitűzések (1900 óta a kulturális cél kerül homlokterbe). Tankönyvek, olvasmányok, segédeszközök; módszerek (kötelező utasítások vagy szabad választás), kiejtés (az angolnyelvű országokban a latinnak a római klasszikus korbéli kiejtésére térnek át). IV. Tanárképzés (rendszerint az egyetemen történik). A tanárok továbbképzéséről a képviselt országok nagyobb fele külön tanfolyamok és külföldi tanulmányok útján gondoskodik. Az I—IV. fejezet részleteit illetőleg az eredeti kiadványra kell utalnunk, amely alapos tájékoztatást ad a középiskolai oktatásnak egyik legtöbbet vitatott kérdéséről.

kj.

Annuaire international de l'éducation et de l'enseignement 1938. Genève, 1938. 500 lap. A Bureau kiadványainak 62. száma.

Ez az évkönyv immár hatodik ízben jelenik meg és mintegy keresztmetszetben tünteti fel az egész világ közoktatásügyében a lefolyt évben bekövetkezett változásokat. A 60 állam közoktatásügyi minisztériumai részéről beküldött jelentéseken (Magyarországot l. a 235—39. lapon) kívül felsorolja a földrajzi, pénzügyi és oktatásügyi statisztikai adatokat, mégpedig először közvetlenül az országos jelentésekkel kapcsolatban, majd a kötet végén 1932-ig visszamenőleg táblázatokban. A munka szakavatott szerkesztője, *P. Rossello*, a Bureau aligazgatója, az olvasó szempontjából hálás feladatot végzett, amikor a hivatalos anyag alapján a lefolyt időszakban bekövetkezett újításokat a következő hét jellegzetes pontba foglalta össze.

1. Több év óta első ízben állapítható meg, hogy a hivatalos jelentések nem tartalmazzak újabb költségvetésbeli megszorításokat. Sőt gyakran történik utalás a régi állapotok helyreállítására, esetleg a költségvetés felemelésére.
2. Az oktatásügyi reformhullám valamennyi fokon éppen nincs apadófélben; inkább erősödesre vall és már az eddig tartózkodásra hajló országokat is elérte. Az átalakítás láza terjeszkedik.
3. Számos reform a mellérendelés és egyszerűsítés (racionalizálás) szükségének kíván eleget tenni, az egységesítésre és összpontosításra irányuló rendszabályokban nyilatkozik meg, mégpedig mind a tanügyi közigazgatás, mind a szorosan értelmezett oktatásügy terén.
4. Több állam tanügyi hatósága mind nagyobb érdeklődést tanúsít a